

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA
IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE

Dr hab. Monika Motak, prof. AGH
DZIEKAN WYDZIAŁU ENERGETYKI I PALIW

Kraków, dn. 22.08.2022

Recenzja rozprawy doktorskiej
Pani mgr inż. Michaliny Stawowy - Kuc

pt.:

Synteza, charakterystyka oraz właściwości katalityczne szkieletów
metaloorganicznych zawierających kationy ceru

Podstawą formalną sporządzenia niniejszej recenzji jest pismo Pani Prof. dr hab. inż. Grażyny Gryglewicz, Przewodniczącej Rady Dyscypliny Inżynieria Chemiczna Politechniki Wrocławskiej. Recenzja została opracowana zgodnie z Ustawą z dn. 13 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r. poz. 882 i 1311) oraz Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. poz.1586), oraz art. 179 ustawy z dnia 3 lipca 2018 przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz.U. z 30 sierpnia 2018 r. poz. 1669).

Recenzowana rozprawa doktorska Pani mgr inż. Michaliny Stawowy - Kuc powstała w Katedrze Chemii i Technologii Paliw Politechniki Wrocławskiej pod nadzorem promotora Pana Prof. dr hab. inż. Janusza Trawczyńskiego. Promotorem pomocniczym w przewodzie była Pani dr inż. Agata Łamacz.

Wybór tematu

Powstawanie niepożądanych produktów ubocznych w procesach spalania paliw, jak również procesach przemysłowych, jest jednym z najistotniejszych problemów, z którymi mierzy się współczesna nauka. Producenci

---

dr hab. Monika Motak, prof. AGH
Akademia Górniczo-Hutnicza | Wydział Energetyki i Paliw
al. A. Mickiewicza 30, 30-059 Kraków,
tel. +48 12 617 20 66, fax +48 12 617 45 47
e-mail: Monika.Motak@agh.edu.pl

---

energii i ciepła oraz produktów przemysłowych zobligowani są do stosowania często drogich procedur, które pozwalają na zminimalizowanie ilości zanieczyszczeń i produktów ubocznych.

Jednym z najistotniejszych i najpilniejszych do rozwiązania problemów jest powstawanie dużych ilości CO₂, zarówno w konwencjonalnych procesach pozyskiwania energii, jak i w kluczowych procesach technologicznych, takich jak produkcja cementu, metalurgia żelaza, przemysł chemiczny czy rafineryjny. Emisja CO₂ z polskich instalacji objętych Europejskim Systemem Handlu Emisjami (EU ETS), łącznie z sektorem lotniczym, w 2021 r. wyniosła blisko 192 mln ton CO₂ i była wyższa o 11,5 proc. w porównaniu do 2020 roku (wg KOBiZE). Największym emitentem CO₂ w Polsce jest energetyka zawodowa, której emisje w 2021 r. wyniosły 104,9 mln ton ditlenku węgla. Na drugim miejscu uplasowały się elektrociepłownie zawodowe z 23,6 mln ton CO₂, a na trzecim sektor cementowy z 10,5 mln ton. A zatem redukcja emisji ditlenku węgla jest ważnym problemem współczesnej gospodarki. W Polsce jest to problem szczególnie istotny z dwóch powodów. Po pierwsze polska gospodarka, a zwłaszcza energetyka jest oparta na procesach spalania paliw kopalnych (węgla i gazu ziemnego), co generuje duże ilości antropogenicznego CO₂, i zgodnie z prowadzoną polityką, w najbliższych latach tak pozostanie. Z drugiej strony Polska jest członkiem Unii Europejskiej i jest zobowiązana do przestrzegania przyjętych dyrektyw, które wymuszają drastyczne ograniczenia emisji CO₂.

Prowadzonych jest wiele badań dotyczących ograniczenia emisji powstającego ditlenku węgla do atmosfery. Należą do nich np. metody CCS związane z magazynowaniem wyseparowanego CO₂ w pokładach podziemnych: w nieprzydatnych już wyrobiskach węgla, na dnie oceanów czy w pokładach skał wapiennych. Metody te jednak są drogie i nie rozwiązują problemu emisji definitywnie. Dlatego wydaje się, że pożądaną drogą do redukcji emisji ditlenku węgla jest jego zagospodarowanie. Umożliwia to przekształcenie uciążliwego CO₂ w wartościowy produkt handlowy. Procesami pozwalającymi na takie zagospodarowanie CO₂ są np. suchy reforming metanu (DRM), uwodornienie do metanu czy metanolu. Są to procesy złożone, wymagające opracowania metod otrzymywania nowoczesnych materiałów jako katalizatorów tych procesów.

Recenzowana dysertacja dotyczy preparatyki, charakterystyki i analizy aktywności katalitycznej modyfikowanych struktur metaloorganicznych dedykowanych procesom katalitycznym i sorpcyjnym dla chemicznego zagospodarowania CO₂.

Możliwość redukcji emisji ditlenku węgla przez potraktowanie go nie jako uciążliwego, ale jako wartościowego surowca chemicznego wpisuje się w światowe badania nad zagospodarowaniem CO₂.

Jak pokazano, wybór tematu pracy doktorskiej Pani mgr inż. Michaliny Stawowy-Kuc jest w pełni uzasadniony i wpisuje się w trendy prowadzonych na świecie badań.

Ogólna charakterystyka rozprawy

Dysertacja ma tradycyjny układ, typowy dla eksperymentalnych prac doktorskich. Napisana jest w języku polskim. Na pracę składa się część teoretyczna, cel i zakres pracy, metodyka badań, wyniki i dyskusja oraz wnioski, co daje łącznie 174 strony. Bibliografia obejmuje 333 pozycje literaturowe. W skład pracy wchodzi dodatkowo: zestawienie stosowanych skrótów, spisy 101 rysunków, 35 tabel oraz 8 komunikatów i 5 publikacji, w których Doktorantka jest współautorką. Cała dysertacja liczy 221 stron. Rozdział pierwszy pracy poświęcony jest teoretycznym rozważaniom dotyczącym budowy, właściwości fizykochemicznych i możliwości modyfikacji struktur metaloorganicznych. W tym rozdziale omówiono także metody wychwytu ditlenku węgla z gazów odlotowych oraz wpływ CO₂ na środowisko. Przedstawiono także opis procesów adsorpcji CO₂, katalityczne metody konwersji ditlenku węgla, takie jak synteza metanolu poprzez uwodornienie CO₂ i utlenianie CO. Rozdział drugi zawiera bardzo jasno sformułowane tezy i cele naukowe pracy wraz z krótkim opisem sposobu ich realizacji. W rozdziale trzecim Doktorantka opisuje metodykę badań i procedurę badawczą. W tym rozdziale szczegółowo opisano metody syntezy materiałów metaloorganicznych i sposoby ich modyfikacji cerem i miedzią. Tutaj także opisane są techniki badania właściwości fizykochemicznych oraz warunki prowadzenia procesów adsorpcyjnych i katalitycznych wraz ze schematami. Czwarty, najobszerniejszy (96 stron) rozdział pracy to wyniki i dyskusja, w którym przeprowadzono analizę fizykochemicznych badań próbek oraz szukano zależności

---

dr hab. Monika Motak, prof. AGH

Akademia Górniczo-Hutnicza | Wydział Energetyki i Paliw

al. A. Mickiewicza 30, 30-059 Kraków,
tel. +48 12 617 20 66, fax +48 12 617 45 47
e-mail: Monika.Motak@agh.edu.pl

---

miedzy modyfikacjami a budową i właściwościami otrzymanych układów. Ostatni, piąty, rozdział dysertacji stanowią syntetycznie przedstawione wnioski z całości realizowanej pracy.

Ocena merytoryczna

Celem pracy Pani mgr inż. Michaliny Stawowy-Kuc było **określenie efektu modyfikacji szkieletów metaloorganicznych o trzech różnych topologiach na ich strukturę, teksturę, morfologię i stabilność termiczną oraz badanie możliwości ich zastosowania w procesach katalitycznych takich jak uwodornienie ditlenku węgla do metanolu i utlenianie tlenu węgla.**

W toku realizacji pracy wykonano kilka etapów preparatyki:

1. wykonano szereg preparatów wyjściowych struktur metaloorganicznych i na podstawie badań fizykochemicznych dokonano optymalizacji preparatyki nośników, w celu otrzymania tych o najlepszych właściwościach, tj. odpowiednio rozwiniętej powierzchni, porowatości i strukturze krystalograficznej. Zastosowano syntezę solwotermalną, solwotermalną z mieszaniami i sonochemiczną,
2. wybrane struktury MOF, o trzech różnych topologiach, tj. typu: UiO-66, MOF-808 i HKUST-1 (o odpowiednio zdefiniowanej strukturze krystalograficznej i zadawalająco rozwiniętej powierzchni właściwej), zastosowano jako nośniki, na które wprowadzano materiał aktywny, tj. jony miedzi i/lub ceru metodami impregnacji suchej i mokrej. W ten sposób otrzymano materiały hybrydowe bimetaliczne. Dodatkowo, w przypadku struktur UiO-66 i MOF-808, poddano je modyfikacji polegającej na całkowitej substytucji jonów cyrkonu jonami ceru w klastrach metalicznych, w celu poprawy ich właściwości sorpcyjnych względem CO₂ i wprowadzeniu jonów miedzi w celu poprawy właściwości katalitycznych w reakcji uwodornienia CO₂ do metanolu.

Wszystkie otrzymane układy poddano badaniom fizykochemicznym, w tym również sorpcyjnym w celu określenia ich struktury, tekstury i morfologii. Przeanalizowano szczególnie trzy aspekty: (1) dobór warunków preparatyki na uzyskanie odpowiedniego nośnika i katalizatora, (2)

---

wpływ dodatku ceru i/lub miedzi na strukturę teksturę i właściwości sorpcyjne, (3) wykonano także analizę wyników pod kątem powiązania właściwości fizykochemicznych z właściwościami katalitycznymi badanych próbek.

Dobór metod fizykochemicznych zastosowanych w ocenianej dysertacji jest prawidłowy i pozwala na pełną analizę struktury, tekstury i właściwości katalitycznych badanych materiałów. Użyte metody obejmują: rentgenowską spektroskopię fotoelektronów XPS, dyfrakcję promieni rentgenowskich XRD, spektroskopię adsorpcyjną w podczerwieni FTIR, skaningową mikroskopię elektronową SEM, transmisyjną mikroskopię elektronową TEM, analizę termogravimetryczną TGA oraz metody sorpcyjne pozwalające na określenie wielkości i rozkładu porów oraz ich dostępności dla cząsteczek reagentów: niskotemperaturową sorpcję azotu, sorpcję ditlenku węgla oraz sorpcję benzenu. Taki dobór metod pozwolił na wyciągnięcie szeregu interesujących wniosków dotyczących struktury, składu i właściwości powierzchniowych otrzymanych układów katalitycznych oraz powiązanie metody preparatyki z właściwościami fizykochemicznymi badanych próbek. Przebadano także aktywność układów w procesie uwodornienia CO₂ do metanolu oraz utlenienia CO i przedyskutowano właściwości katalityczne układów w zależności od ich struktury, tekstury i rodzaju materiału aktywnego. Testy katalityczne prowadzono do 25 godzin w przypadku uwodornienia, co dostarczyło informacji na temat stabilności pracy katalizatora i ewentualnej szybkości dezaktywacji powierzchni.

Analiza właściwości fizykochemicznych badanych układów oraz powiązanie ich z metodą preparatyki były głównym celem recenzowanej dysertacji, dlatego omówieniu ich Doktorantka poświęciła najwięcej czasu. Jako szczególnie interesujące zależności między preparatyką a budową i właściwościami Autorka wskazała:

- W przypadku układów UiO-66(Zr) fakt opracowania metody preparatyki pozwalającej na wymianę bazowo występujących kationów cyrkonu na jony ceru. Możliwość zastąpienia cyrkonu w 100% bez degradacji struktury. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że w syntezie szkieletów metaloorganicznych po raz pierwszy zastosowano trietyloaminę (TEA) jako modulator. Pokazano, że wprowadzenie ceru do

---

struktury UiO-66 powoduje szereg zmian właściwości strukturalnych takich jak zwiększenie parametrów komórki elementarnej i wielkości kryształitów oraz powstawanie defektów strukturalnych. Jest też odpowiedzialne za wprowadzenie centrów kwasowych Brønsteda i Lewisa. Wpływa także na obniżenie stabilności termicznej układów. Wprowadzenie modulatora zasadowego TEA w syntezie układu zawierającego w strukturze tylko cer wpływa na właściwości teksturalne otrzymanego materiału. Wprowadzenie dodatkowo jonów miedzi jako materiału aktywnego nie wpływa na właściwości krystaliczne ale obniża powierzchnie właściwą oraz całkowitą objętość porów.

- W przypadku układów MOF-808, że nie jest możliwe całkowite zastąpienie w strukturze cyrkonu cerem. Ilość wprowadzonego ceru jest znacznie niższa od zakładanej i nie powoduje dużych różnic w stabilności termicznej zmniejsza się natomiast powierzchnia właściwa układów. Impregnacja jonami miedzi nieznacznie obniża stabilność termiczną i nie powoduje destrukcji struktury krystalicznej MOF-808 za to nie ma korelacji z powierzchnią właściwą, gdyż dla jednych próbek zmalała dla innych wzrosła, co Autorka przypisuje usuwaniu podczas impregnacji nieprzereagowanych cząsteczek linkera.
- Układy o topologii HKUST-1 zawierające w strukturze miedź poddawano impregnacji suchej i mokrej roztworami zawierającymi cer. W przypadku tych układów zaobserwowano zmniejszenie stabilności termicznej po modyfikacji. Dowiedziono także silnych oddziaływań między kationami miedzi a naniesioną fazą tlenków ceru na podstawie obserwacji wzrostu stężenia jonów Cu^+ w wyniku transferu tlenu z jonów Cu^{2+} do Ce^{3+} .

Analiza wyników badań katalitycznych pozwoliła Autorce na sformułowanie ważnych wniosków dotyczących aktywności badanych układów:

- W przypadku reakcji utleniania CO najbardziej aktywny okazał się materiał zawierający cer i miedź Ce@HKUST-1(D) , o równomiernie zdyspergowanych CeO_x i dobrym kontakcie tlenków ceru z klastrami miedzi. Materiał ten miał dobrze rozwiniętą powierzchnię i wysoką stabilność termiczną, co sprzyjało aktywności katalitycznej. Brak

---

aktywności katalitycznej obserwowano dla układów UiO-66 natomiast próbki z wprowadzoną dodatkowo miedzią wykazywały bardzo niską aktywność w reakcji testowej. W grupie katalizatorów o topologii MOF-808 aktywność wykazała próbka z częściowo zastąpionym przez cer cyrkonem z wprowadzoną miedzią. W tym przypadku autorka powiązała dobrą aktywność próbki z obecności w układzie tlenków ceru. W przypadku tych próbek analiza badań XRD wykazały, że po reakcji zachowały swoją strukturę.

- W przypadku reakcji uwodornienia ditlenku węgla do testów wybrano tylko materiały o topologii UiO-66 (za wyjątkiem katalizatora Cu@UiO-66(Ce)), co było podyktowane badaniami stabilności termicznej i wytrzymałością mechaniczną. Testy wykonywano w temperaturze 200° C pod ciśnieniem 1,8 MPa. Szczególnie istotnym wnioskiem tej części badań było pokazanie, że charakter oddziaływań miedzi z cerem i/lub cyrkonem ma kluczowe znaczenie dla aktywności i selektywności w testowanej reakcji. Częściowa wymiana cyrkonu na cer wpływa korzystnie na selektywność do metanolu. Warunki reakcji powodują zmiany w strukturze testowanych materiałów.

Praca doktorska Pani Michaliny Stawowy-Kuc jest dobrze zaplanowana, zrealizowana i zredagowana. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że analiza tak obszernego materiału badawczego świadczy o dużej wiedzy i umiejętnościach Autorki i o dojrzałości naukowej, pozwalającej w przyszłości prowadzić samodzielnie prace naukowe.

Uwagi krytyczne

- W pracy pojawiają się drobne błędy językowe i edytorskie. Autorka używa zwrotów żargonowych, takich jak np. konwersja w kontekście stopnia konwersji.
- Nie do końca wydaje mi się celowe dyskutowanie właściwości teksturalnych względem CO₂ sorbowanego w temperaturze 25° C. Rozumiem określenie pojemności sorpcyjnej względem CO₂, co może mieć przełożenie na reakcję uwodornienia do metanolu, ale określanie rozkładu porów w tej sytuacji nie

---

wydaje się potrzebne. Reakcja i tak jest prowadzona w znacząco różnych warunkach temperatury, ciśnienia i przy innym składzie gazu reakcyjnego.

- Na stronie 58 omawiana jest synteza metanolu. Błędnie reakcję uwodornienia CO₂ opisano jako endotermiczną. Brak też w opisie trzeciej z reakcji współzachodzących, tj. $\text{CO} + 2\text{H}_2 = \text{CH}_3\text{OH}$ o $\Delta H = -90,9 \text{ kJ/mol}$.

Mimo tych uwag o charakterze dyskusyjnym pracę oceniam wysoko.

Konkluzja recenzji

Recenzowana przeze mnie rozprawa doktorska Pani mgr inż. Michaliny Stawowy-Kuc, przedstawia oryginalne podejście do chemicznego zagospodarowania ditlenku węgla oraz pokazuje, że wykonane badania i ich analiza stanowią istotny wkład do opracowania nowych materiałów katalitycznych, pozwalających na konwersję CO₂ do użytecznych produktów, możliwych do dalszego wykorzystania w gospodarce. Takie podejście wpisuje się to w trendy, zarówno gospodarki obiegu zamkniętego, jak i dbałości o środowisko oraz poszanowania surowców naturalnych. Uzyskane w toku realizacji pracy wyniki wykazują, niezbędne w pracach naukowych nowości i wykazują dużą wartość poznawczą.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani mgr inż. Michaliny Stawowy- Kuc pt.: „Synteza, charakterystyka oraz właściwości katalityczne szkieletów metaloorganicznych zawierających kationy ceru” spełnia wymagania formalne w odniesieniu do prac doktorskich i odpowiada wymogom Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 882 i 1311) oraz art. 179 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz.U. z 30 sierpnia 2018 r. poz. 1669) i stawiam wniosek do Rady Dyscypliny Inżynieria Chemiczna o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab. Monika Motak, prof. AGH